

דברי הסבר להורים שעניינו של ילדם מופנה לדיון בוועדות השמה או ערר
המתקיימות מתוקף חוק החינוך המיוחד, התשמ"ח – 1988

ועדת ההשמה הינה צומת מרכזית בקבלת החלטות לגבי המשך דרכו החינוכית של התלמיד בעל הצרכים המיוחדים ולגבי אפשרויות השילוב וההשמה שלו במוסד חינוכי על פי צרכיו ויכולותיו.

המערכת החינוכית רואה חשיבות רבה בהשתתפותם של ההורים בדיונים לקראת קבלת החלטות הקשורות בעתידו החינוכי של ילדם. לנגד עיניהם של חברי הוועדה עומדת טובת התלמיד, ולשם כך נקבעו ההליכים המפורטים להלן.

כהורים ניתנת לכם הזכות לשאול, להביע את דעתכם, לערער על ההחלטות ולדאוג שכל שלב ימוצה עד תום.

מעורבותכם חיונית להצלחתם של תהליכי השילוב וההשמה של ילדכם לשם כך אנו פורסים לפניכם את התהליכים הקשורים להחלטות המתקבלות בוועדות אלה.

העלון כולל מידע על הנהלים שנקבעו בחוק ובחוזרי המנכ"ל לגבי מטרותיהן וייעודיהן של ועדת ההשמה והערר מרגע ההפניה ועד לקבלת ההחלטה הסופית, וכן פירוט הזכויות של התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים הקשורות להליכים אלה. באמצעות מידע זה אנו תקווה כי תוכלו לגבש עמדה, להיות שותפים ולהשפיע. המידע המובא לעיל מבוסס על מקורות מידע שונים המצוינים למטה. יחד עם זאת, צר המקום מלהכיל את כל המידע הרלוונטי ולכן מומלץ ואף הכרחי להמשיך ולהעמיק בנושא באמצעות המקורות המצוינים לעיל ובאמצעות פניה לשירות הפסיכולוגי החינוכי, מחלקת חינוך והשירותים החברתיים במועצה.

מקורות מידע:

<http://cms.education.gov.il/nr/rdonlyres/f36676b0-fc75-457e-91aa-74a843ca9e36/90234/devryhasber232091.pdf> דברי הסבר להורים אשר עניינו של ילדם נדון בוועדות שילוב, השמה וערר (עפ"י חוק החינוך המיוחד).

אתר "כל זכות" www.kolzchut.org.il/he/

<http://makom-m.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18neuo> – "מקום מיוחד"

<http://www.education.gov.il> חוזר מנכ"ל מיוחד כ"ב (התשנ"ו) "יישום חוק חינוך מיוחד: ועדות השמה וערר.

• חוזר מנכ"ל, הוראות קבע, סב/6(א), פברואר 2002.

ועדת השמה

ועדת ההשמה הינה ועדה מקומית המורכבת מאנשי מקצוע ונציגי הורים. "הרכב ועדת ההשמה" חייב לכלול לפחות את נציג הרשות המקומית (יו"ר הועדה), המפקח על החינוך המיוחד (או נציגו) ופסיכולוג חינוכי מטעם השירות הפסיכולוגי. "תפקידה של ועדת ההשמה" הוא לדון בצרכים החינוכיים המיוחדים של ילדים, לצורך הפנייתם למסגרת החינוכית המתאימה ביותר.

התהליך מתחיל ב:

החלטת המסגרת החינוכית, ההורים או כל גורם טיפולי אחר על התחלת "התהליך הפניית תלמיד לוועדת השמה", ומילוי שאלון הפניה. הפניה מתחילה בדרך כלל בסביבות חודש פברואר ועד מאי.

על מנת למצות את המאמצים לטפל בילד בתוך המסגרת הנוכחית או כדי לאסוף מידע באשר לקשיים לצורך הדיון בוועדה, מקבל הילד לעיתים "הפנייה לאבחון". אבחון יהיה רק חלק מן "המסמכים המובאים לוועדה". "על מנת לדון בהשמתו של ילד עם פיגור יש צורך באבחון של ועדת האבחון של השירות למפגר.

ההורים יקבלו "זימון לוועדת השמה" בדואר רשום לפחות שבועיים לפני הדיון. החלטות של ועדה אליה לא הוזמנו ההורים, אינן תקפות.

"הדיון בוועדה" עלול להיות קשה עבורכם ולכן חשוב שתשאלו את כל השאלות ותודאו שברור לכם כל הנאמר.

"סיכום הדיון והחלטת הוועדה" יערכו על ידי חברי ועדת ההשמה ללא נוכחותכם. הועדה תמסור לכם החלטה מנומקת בכתב תוך 21 יום מקבלת ההחלטה.

מדיניות אנשי החינוך בשנים האחרונות היא למנוע ככל האפשר הפניית ילדים למסגרות החינוך המיוחד, ולנסות לשלבם במסגרות החינוך הרגיל בעזרת סיוע מתאים. מתוך ניסיונם ומשום שיש להם מבט מקיף על ילדים רבים, יכולים, לרוב, אנשי המקצוע לראות את ילדכם כחלק מהכלל ולבחון איזו אגורה חינוכית תאפשר את התפתחותו המרבית.

ההחלטה לשים ילד בחינוך המיוחד היא החלטה כבדת משקל. השיקול המנחה בה הוא להציע לילד את התנאים הטובים ביותר שיאפשרו לו להתמודד עם קשייו תוך כדי קבלת עזרה לימודית רגשית ופיזית.

חשוב שתהיו מעורבים ופעילים ככל שתוכלו בתהליך ההשמה שכן, אתם ההורים מכירים את ילדכם הכי טוב ועליכם לחלוק מידע זה עם אנשי המקצוע. חשוב שתנסו להיות מספיק פתוחים לשמוע גם דיעות אחרות משלכם על אף שלעיתים זה קשה. אם יש לכם שאלות, תהיות, דברים שאינכם מבינים לגבי הקושי של ילדכם וזכויותיו, יש לכם את הזכות והאחריות לשאול ולקבל הבהרות מהאנשים העובדים עם ילדכם. הסכמה בין אנשי המקצוע לבינכם לגבי התכנית החינוכית המתאימה לילדכם, תעזור להשמה מוצלחת עבורו.

ועדת ההשמה משמשת עבורכם ההורים גורם מקצועי שתוכלו להשמיע בפניו את התלבטויותיכם ושאלותיכם בכל הקשור לזכאותו של ילדכם למסגרת חינוכית מתאימה. הועדה קובעת את סוג המסגרת שבה ילמד ילדכם, כלומר, חינוך מיוחד, חינוך רגיל, ויכולה להמליץ על מסגרת מסוימת עדיפה וכן על סוג וכמות הסיוע והטיפול הנדרש. זכרו, החלטת ועדת ההשמה מחייבת את כל הגורמים, אולם קבלת המלצותיה תלויה בשיקול הדעת והאמצעים העומדים לרשות הרשות המקומית והמסגרת החינוכית הנבחרת. השיבוץ למסגרת הספציפית יעשה על ידי ועדת שיבוץ מקומית ברשות המקומית בתיאום עם המפקח על החינוך המיוחד. במידה ואינכם מרוצים מהחלטת ועדת ההשמה תוכלו לערער."

חשוב לדעת-

- ילד לא ילמד במסגרת של חינוך מיוחד ללא החלטה של ועדת ההשמה.
- ועדת ההשמה אינה דנה בהעברות ילדים ממסגרת של חינוך מיוחד אחת למסגרת חינוך מיוחד אחרת.
- ועדת ההשמה אינה דנה בהעברת ילדים מהחינוך המיוחד אל החינוך הרגיל. במקרים אלה דרושה הסכמת ההורים.

דברי הסבר נוספים על תהליך ועדת ההשמה והאפשרות לערער על החלטתה תוכלו למצוא ב-

<http://www.education.gov.il> חוזר מנכ"ל מיוחד כ"ב (התשנ"ו) "יישום חוק חינוך מיוחד: ועדות השמה וערר.

- חוזר מנכ"ל, הוראות קבע, סב/6(א), פברואר 2002.
- באתר משרד החינוך, אגף לחינוך מיוחד, בנושא השמה ושיתוף הורים. ליאור יש להכניס את כתובת האתר

שאלות נוספות ניתן להפנות:

1. הקו הפתוח לפנייות התלמידים, טל' 5602999-02, 5602538/9-02, 222003-800-1 או בכתב, לפי כתובת זו: משרד החינוך רח' דבורה הנבואה 2, ירושלים 91911, פקס' 02-5603754
2. האגף לחינוך מיוחד, טל' 5603280-02, משרד החינוך, ירושלים, 91911
3. הממונה על ועדות השמה, רח' השלושה 2, ת"א, טלפון: 03-6896104/5
4. השירות הפסיכולוגי-חינוכי במקום המגורים.

הזימון

הזימון לוועדת ההשמה הוועדה מתכנסת בטווח זמן של עד שלושים יום ממועד קבלת שאלון ההפניה וחוות הדעת הפסיכולוגית. החוק מחייב לזמן אתכם ואת ילדכם לדיון בוועדת ההשמה. במעמד זה יוכל ילדכם לספר על רצונותיו, על יכולותיו ועל קשייו מתוך נקודת מבטו ולציין את ציפיותיו מעצמו ומהמערכת החינוכית. חשוב שתדעו כי זימון ילדכם אינו מחייב את נוכחותו בדיון וכי הדבר נתון לשיקולים המתחשבים בטובתו וברצונכם. בכל מקרה תוכלו לייצג את עמדתו ואת רצונותיו לפני חברי הוועדה גם בהיעדרו. החלטותיה של ועדת ההשמה שלא הוזמנו אליה הורים אינן תקפות. הזימון לוועדת ההשמה ייעשה תוך פרק זמן סביר, ולא פחות משישה עשר יום לפני מועד הישיבה. ההזמנה צריכה להישלח אליכם בדואר רשום על-ידי יושב-ראש ועדת ההשמה ברשות המקומית במקום מגורכם. אם אינכם יכולים להגיע בתאריך שנקבע, דאגו להודיע על כך מיד ליושב-ראש ועדת ההשמה ולקבוע אתו מועד נוסף. לאחר שתי דחיות מצדכם רשאית הוועדה להתכנס גם ללא נוכחותכם. אם תחליטו לא להופיע לפני ועדת ההשמה, נמקו את החלטתכם בכתב ליושב-ראש הוועדה. הוועדה מוסמכת להתכנס גם בהיעדרכם, בתנאי שהוזמנתם לוועדה כחוק. אתם רשאים להביא לוועדה מומחים או אנשים אחרים היכולים לסייע לכם להשמיע את טיעוניכם. במקרה שאתם או ילדכם חירשים או לקויי שמיעה או שאינכם דוברים עברית, עליכם להודיע על כך ליושב-ראש הוועדה כדי שיזמן מתורגמן. נציגים של המוסד החינוכי שבו ילדכם לומד, המכירים אותו אישית, מוזמנים לדיון בוועדה. לגבי תלמידים בעלי לקות ראייה או שמיעה יוזמן מומחה ללקות הרלוונטית. המסמכים המובאים לוועדה הדיון בוועדת ההשמה מתבסס על כמה מסמכים עדכניים • חוות דעת חינוכית המובאת בשאלון ההפניה לוועדת ההשמה מטעם המוסד החינוכי שילדכם לומד בו • חוות דעת פסיכולוגית

הדיון

הדיון בוועדת ההשמה עם תחילת הישיבה יציג יו"ר הוועדה את חברי הוועדה ואת תפקידיהם. נציג המוסד החינוכי יציג לפני הוועדה את עיקרי הדברים המופיעים בשאלון ההפניה לוועדת ההשמה תוך התייחסות ממוקדת ליכולותיו ולקשייו של ילדכם, לסיבת ההפניה ולתהליכים החינוכיים והטיפוליים שנעשו במסגרת החינוכית כדי לקדמו. הנציג יציג גם את התכנית האישית שנבנתה עבור ילדכם כחלק מתכנית השתלבותו עד כה. הפסיכולוג החינוכי יביא לפני הוועדה את תוצאות ההערכה שנערכה לילדכם. אם יש בידיכם ממצאים של מומחים נוספים, כמו: פסיכולוג פרטי, נוירולוג, רופא משפחה או כל גורם מקצועי אחר היכולים לסייע בקבלת החלטה מיטבית אודות ילדכם, אתם רשאים להניחם לפני הוועדה. מומלץ למסור מסמכים אלו לפני הדיון. מידע מהימן, מדויק ומפורט יכול לעזור לוועדה לקבל את החלטה הטובה ביותר עבור התלמיד. לפיכך חשוב למסור לוועדה כל מידע העשוי לעזור לה בהחלטתה. חשוב מאוד שתשמיעו את עמדתכם בדיון בוועדת ההשמה, הן ביחס למה

ששמעתם במהלך הדיון והן ביחס לציפיותיכם מהמשך דרכו החינוכית של ילדכם. אתם רשאים לבקש לעשות זאת בנוכחות חברי הוועדה בלבד. בנוסף אתם רשאים להציע דרכים שונות או נוספות להתמודדות ולפתרון. מהלך הדיון כולו, ובכלל זה גם דבריכם, יירשמו בפרוטוקול. בדיונים הנערכים בנוכחות ילדכם, כמוזכר לעיל, חשוב שתיתנו את דעתכם לגבי אופן שיתופו במהלך הדיון. תוכלו להיעזר באנשי המקצוע הנמצאים בוועדה. דיוני הוועדה צריכים להיות מנוהלים בשפה המובנת לכם. אל תהססו לשאול ולבקש הבהרות כאשר הדברים אינם נהירים לכם. סיכום הדיון וקבלת ההחלטות ייערכו על ידי חברי ועדת ההשמה בלבד, ללא נוכחות אנשים נוספים, ובכלל זה גם נציגי בית הספר או הגן ואתם, ההורים, וילדכם. החלטת ועדת ההשמה מתקבלת על דעת רוב חבריה. אתם זכאים לקבל את הפרוטוקול של מהלך הדיון שנעשה בהשתתפותכם. ההודעה על החלטת ועדת ההשמה צריכה להיות מנומקת ולכלול את סוג המוסד החינוכי שילדכם מופנה אליה: מסגרת של חינוך מיוחד או מסגרת של חינוך רגיל. הוועדה תמסור לכם בכתב החלטה מנומקת שתישלח בדואר רשום לא יאוחר מעשרה ימים ממועד קבלת ההחלטה. אם יוחלט להעביר את ילדכם למסגרת החינוך המיוחד, יפנה מנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית את ילדכם למסגרת המתאימה הקרובה ביותר למקום מגוריו. אם אין מסגרת מתאימה ביישוב, תפנה הרשות המקומית את ילדכם לרשות אחרת שיש בה מסגרת מתאימה ותבטיח את קליטתו. במקרה זה תארגן הרשות המקומית את הסעתו ותישא בהוצאות הנדרשות (הסעה ותשלומי חוץ) לרשות האחרת שילדכם ילמד בה. אתם רשאים לבקש לבקר במסגרת המוצעת לילדכם כדי שתוכלו להתרשם אישית מהמקום שהוא הופנה אליו. אפשר לעשות זאת אך ורק בתיאום עם המפקח על בית הספר ועם הרשות המקומית. מנהל המסגרת החינוכית שבה שובץ ילדכם יקלוט את ילדכם. הצוות הרב-מקצועי יבנה עבור ילדכם תכנית לימודים אישית (תל"א), ובה יפורטו המטרות, היעדים, דרכי הפעולה והאמצעים להשגת המטרות. אתם וילדכם תוזמנו למפגש לקראת הכנת תכנית זו. במפגש זה תוכלו להביע את רצונותיכם ולקיים דיאלוג עם מחנכת הכיתה ועם אנשי המקצוע. במקרה של העתקת מקום מגורים תקפה החלטת ועדת ההשמה גם במקום המגורים החדש, ובלבד שלא עברו שלוש שנים ממועד קיום הוועדה. ועדת ההשמה אינה מוסמכת להחליט על מתן שירותים וטיפולים כלשהם במסגרת שבה הושם התלמיד.

ערר

מידע כללי

חוק החינוך המיוחד קובע שתלמיד בעל צרכים מיוחדים, הוריו או נציג ארגון ציבורי רשאים לערער על החלטה של ועדת השמה בפני ועדת ערר. אם אתם חולקים על החלטה שהתקבלה על ידי ועדת ההשמה, אתם רשאים לפנות לוועדת ערר ולהגיש ערעור על החלטת הוועדה, כדי שזו תשקול אותה מחדש. תפקידה של ועדת הערר הוא להחליט אם. 1 - לקבל את הערר ולשנות את החלטתה של ועדת ההשמה. 2; להחזיר את העניין לדיון נוסף בוועדת ההשמה עם הוראות או בלעדיהן. 3; להפנות את הדיון לוועדת שילוב מוסדית. 4; לדחות את הערר ולהשאיר את החלטת ועדת ההשמה בתוקף. את הבקשה לערער עליכם להגיש בכתב ליושב-ראש ועדת הערר במשרד החינוך במחוז שאתם

שייכים אליו תוך 21 יום מקבלת החלטתה של ועדת ההשמה. הבקשה צריכה לכלול את הפרטים שלהלן: • שם הילד ומספר תעודת הזהות שלו • המסגרת החינוכית שממנה הוא הופנה לוועדת ההשמה • שם היישוב שאתם מתגוררים בו • שם היישוב שילדכם לומד בו • העתק של הודעת ההחלטה של ועדת ההשמה כפי שנמסרה לכם. יושב-ראש ועדת הערר יודיע לרשות המקומית ולמסגרת החינוכית שבה ילדכם לומד שהתקבלה פנייה לדין בוועדת ערר. העתק ההודעה יישלח אליכם. כאשר מוגש ערר בשלב המעבר מגן ילדים אל בית-הספר היסודי, מבית-הספר היסודי לחטיבת הביניים ומחטיבת הביניים לחטיבה העליונה, ילדכם נשאר במסגרת החינוכית שהוא לומד או אמור ללמוד בה עד תום התהליך של הערר וההשמה, בתנאי שאכן הוגש ערעור על החלטתה של ועדת ההשמה. אם ועדת הערר אישרה את השמתו של התלמיד במסגרת חינוך רגיל, היא מוסמכת להפנותו לדין בוועדת שילוב.

השמה ללא קיום דין בוועדה

- במקרה של ילד הסובל מלקות קשה, הוריו יכולים לפנות למנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית ולבקש השמה ללא ועדה.
- לקות קשה מוגדרת כאחת מן הלקויות הבאות:
 1. כל סוגי המוגבלות שכלית התפתחותית (פיגור שכלי), למעט פיגור קל.
 2. פיגור בינוני מורכב.
 3. אוטיזם.
 4. הפרעות נפשיות.
 5. שיתוק מוחין או נכות פיזית, בתנאי שמתווספת אליהם לקות נוספת מבין הלקויות המוזכרות ברשימה זו.
 6. חירשות או כבדות שמיעה, בתנאי שמתווספת אליהן לקות נוספת מבין הלקויות המוזכרות ברשימה זו.
 7. עיוורון או לקות ראייה, בתנאי שמתווספת אליהם לקות נוספת מבין הלקויות המוזכרות ברשימה זו.
- ההורים יגישו טופס בקשה למנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית שבמקום מגוריהם ויצרפו חוות דעת עדכנית. לילדים שאובחנו כבעלי פיגור שכלי (למעט פיגור שכלי קל), תצורף החלטת ועדת האבחון.
- הטופס צריך להיות חתום ע"י שני הוריו של הילד, או ע"י האפוטרופוס שלו (אם מונה לו).
- יש להגיש את הבקשה לפחות שישים יום לפני המועד האחרון לרישום באותה שנת לימודים.

מעבר מהחינוך המיוחד לחינוך הרגיל

- מעבר של תלמיד ממסגרת של חינוך מיוחד למסגרת של חינוך רגיל אינו מצריך דין בוועדת השמה.
- ההחלטה על המעבר תתקבל ע"י הצוות הבין מקצועי של המוסד שהתלמיד לומד בו, על בסיס חוות דעת חינוכית, פסיכולוגית ומקצועית אחרת - בהתאם לצורך.
- ההחלטה טעונה אישור של המפקח על החינוך המיוחד ושל המפקח הכולל, בתיאום עם הרשות מקומית.
- ההחלטה מותנית בהסכמה בכתב של ההורים.
-

חשוב לדעת

- הורים לילדים שהופנו על-ידי ועדת השמה למסגרות בחינוך המיוחד, זכאים לשתי נקודות זיכוי ממס הכנסה.
- במקרה שקיימות הוצאות עבור ילד הנמצא בדיור חוץ ביתי, יכולים ההורים לבחור בין שתי נקודות הזיכוי לבין זיכוי במס הכנסה עבור ילד בדיור מחוץ לבית ההורים.
- נקודות הזיכוי בעד ילד או בוגר עם מוגבלות ניתנות בנוסף ל- 2.25 נקודות הזיכוי הניתנות לעובד בגין היותו תושב ישראל.
- הורים לשני ילדים העומדים בתנאי הסעיף זכאים לקבל כפל נקודות (כלומר 4 נקודות זכות).
- הזיכוי הוא על משכורת אחת של ההורים.
- בכל שנה יש להגיש בקשה מחדש.
- הורים זכאים לקבלת החזרי מס רטרואקטיביים עבור שש השנים הקודמות לתאריך הבקשה (ובלבד שהזכאות היתה קיימת במהלך אותן שנים), בתוספת ריבית והצמדה כמקובל במס הכנסה. לקבלת החזר יש להגיש בקשה להחזר מס לרשות המסים. למידע נוסף ראו החזר מס הכנסה.
- אם העובד עומד בקריטריונים נוספים המזכים בנקודות זיכוי, הוא עשוי לקבל במצטבר את כל נקודות הזיכוי, בהתאם לכל אחד מקריטריונים אלו (אלא אם כן צוין אחרת).

מי זכאי?

- עובד שהוא תושב ישראל ויש לו, או לבן זוגו, ילד עם מוגבלות.
- תנאי הזכאות משתנים בהתאם לגיל הילד (ילד עד גיל 18 או בוגר מגיל 18 ומעלה).

ילדים עד גיל 18

- הזכאות ניתנת בגין ילדים עד גיל 18 העונים על **אחד מהמצבים הבאים**:
 - ילד שאובחן על-ידי נירולוג או רופא מומחה בהתפתחות הילד כמשותק באחת מגפיו, או שרופא הצהיר לגביו שנולד בלי אחת מגפיו או שנכרתה אחת מגפיו.
 - ילד שאובחן כעיוור על-ידי רופא עיניים.
 - ילד עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהתאם לאבחון של נירולוג או רופא מומחה להתפתחות הילד.
 - ילד עם עיכוב התפתחותי בשל לקות למידה חמורה, שהופנה על-ידי ועדת השמה למסגרות של החינוך המיוחד (לא יידרש אישור על לימוד בפועל בחינוך המיוחד, אלא רק הודעה להורים על החלטת ועדת השמה - ראו דוגמה). (למידע נוסף, ראו נקודות זיכוי ממס הכנסה בעד ילד עם לקות למידה).

- ילד עם עיכוב התפתחותי בשל מחלה קשה, המקבל [גמלת ילד נכה](#) או זכאי לגמלה ואינו מקבל אותה מסיבות שונות (למשל אם הוא שוהה במוסד או מקבל סיוע אחר כגון [גמלת נידות](#)).

בוגרים מגיל 18 ומעלה

- הזכאות ניתנת בגין בוגרים מעל גיל 18 העונים על **אחד מהמצבים** הבאים:
 - מי שהופנה על-ידי [ועדת השמה](#) לאחת ממסגרות [החינוך המיוחד](#) בשל לקות למידה חמורה (כמפורט בתנאי הזכאות לילדים עד גיל 18). (הזכאות תהיה תקפה עד לסיום לימודיו בתיכון.
 - מי ש**נקבעה לו דרגת אי כושר השתכרות** לצמיתות בשיעור של 74% לפחות.
 - מי שממלא את **כל שלושת התנאים המפורטים בחוק**:
 1. הוא סמוך לשולחן הוריו, כלומר לא יצא מחזקת הוריו.
 2. מבחן הכנסה - על הבוגר עם המוגבלות ובן/ת זוגו לעמוד במבחן הכנסה.
 3. הוא **אחד מאלה**:
 - משותק - מי שאובחן על-ידי נירולוג כמשותק באחת מגפיו, או שרופא הצהיר לגביו שנולד בלי אחת מגפיו או שנכרתה אחת מגפיו.
 - **עיוור** - בעל [תעודת עיוור / לקוי ראייה](#).
 - אדם עם [מוגבלות שכלית התפתחותית](#) - שאובחן על-ידי [ועדת האבחון של משרד הרווחה](#).

זכאות אחים אפוטרופוסים

- אח או אחות של בעל המוגבלות שמונה [כאפוטרופוס](#) שלו "לגוף ולרכוש", יהיה זכאי לנקודות הזיכוי כאשר ההורים אינם בחיים, או אינם מתפקדים מפאת גילם או מצבם הבריאותי.

תהליך מימוש הזכות

- יש לפנות אל [משרדי פקיד השומה באזור המגורים](#) ולמלא [טופס 116 א'](#) - [בקשת זיכוי ממס בגין קרוב נטול יכולת](#).

הרחבות ופרסומים

- [נקודות זיכוי והחזרי מס - מס הכנסה](#) באתר מקום מיוחד.
- [לוח עזר לחישוב מס הכנסה ממשכורת ושכר עבודה לחודש ינואר 2017 ואילך](#) באתר רשות המסים.